

La infermera a l'escola

Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona

Gisel Fontanet Cornudella
Adjunta a la Direcció de Programes

Barcelona, març de 2007
Versió 1

COL·LEGI OFICIAL
INFERMERIA
DE BARCELONA

© Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona
Autora: Gisel Fontanet Cornudella
ISBN: 978-84-694-3281-5

Índex

Grup de treball	3
Presentació	4
Introducció	6
Marc conceptual	8
Metodologia	10
Conclusions	13
Annex I	14
Annex II	15
Aportacions	17
Aportacions per grups d'edat	18
Aportacions per grups d'edat	19
Aportacions transversals	20
Aportacions específiques	21
Fitxes	22
Bibliografia	72

Grup de treball

Direcció i coordinació del grup de treball

- **Gisel Fontanet Cornudella.** Infermera i educadora social. Adjunta a la Direcció de Programes del Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona (COIB).

Membres col·laboradors

- **Noemí Asensio Saiz.** Infermera. Escola Pia de Barcelona.
- **Montserrat Bayego Salvador.** Infermera pediàtrica i llevadora. Centre privat d'assessorament infermer.
- **Montserrat Crespo Mahillo.** Infermera. Centre d'Acolliment Talaia de Barcelona. Centre col·laborador amb la Direcció General d'Atenció a la Infància. Departament de Benestar i Família. Generalitat de Catalunya.
- **Montserrat Gajans Mengod.** Infermera pediàtrica. Programa de seguiment del nen sa. Centre d'atenció primària Montnegre de Barcelona. Institut Català de la Salut.
- **Maria Dolors Heras Fortuny.** Infermera. APD, Centre d'atenció primària Rambla de Terrassa. Institut Català de la Salut.
- **Rosa Martín Torné.** Infermera. Tècnic en prevenció. Formació.
- **M. Mar Martínez Ballester.** Infermera. NEXE Fundació Hospital Sant Joan de Déu de Barcelona.
- **Elvira Planas Sala.** Infermera. Programa d'educació per a la salut a l'escola. Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya.
- **Isabel Riu Martí.** Infermera. Logopeda. Centre d'atenció primària Santa Coloma de Gramenet.
- **Susana Sancho Esteban.** Llevadora. Centre d'assistència a la salut sexual i reproductiva del Centre d'Atenció Primària Vallès Oriental de Granollers. Institut Català de la Salut.
- **Marta Villanueva Pérez.** Infermera pediàtrica. Programa salut i escola. Àrea Bàsica de Salut (ABS II) Viladecans I. Institut Català de la Salut.

Revisió documental i bibliogràfica

- **Maite Framis Montoliu.** Documentalista. Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona.

Secretària tècnica

- **Gleva Bernet Casas.** Secretària de la Direcció de Programes. Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona.

Presentació

Aportació infermera a l'escola

El document *La infermera a l'escola* parteix de cinc premisses que han estat el motiu, el motor i l'eix vertebrador tant de la necessitat com del seu desenvolupament, i que es concreten en els enunciats següents:

Les infermeres orienten, guien i acompanyen les persones en tot el seu recorregut vital i ho fan proporcionant cures infermeres a la persona, la família i la comunitat.

Els infants i els joves són objecte i subjecte d'atenció i intervenció de les infermeres. Les infermeres acompanyen l'infant i el jove, sa o malalt, en el seu procés de salut, i ho fan des d'un abordatge integral de les seves necessitats a través d'activitats de caràcter assistencial, de prevenció i promoció de la salut.

L'entorn escolar sempre ha estat un espai d'especial consideració per a la infermera en l'atenció a la salut de tota la comunitat educativa.¹ Tradicionalment, l'escola s'ha tingut molt en compte perquè és una gran oportunitat d'espai, de temps i d'actitud dels educands, atesa la idoneïtat del marc escolar per crear actituds i hàbits propis d'un comportament saludable.²

En tant que **l'educació i la promoció de la salut** es consideren tant des del sector de la salut com des del sector educatiu, i que la prevenció i la promoció de la salut són competències de la professió infermera, la infermera com a agent de salut i l'atenció primària com el primer nivell assistencial a la comunitat tenen plena responsabilitat i també potencial en el desenvolupament de l'educació i promoció de la salut a l'escola.

Defensant **el treball intersectorial**, més enllà de les iniciatives aïllades de cada grup professional, la infermera ha de formar part de l'equip interdisciplinari responsable de promoció de la salut, d'infants i joves.

Per tant, la institució escolar és, sens dubte, un dels contextos d'intervenció on la infermera pot i ha de desenvolupar el seu exercici professional.³

1. Comunitat educativa: alumnes, professors i famílies i en última instància la societat en el seu conjunt (segons la Llei orgànica d'educació, 2005).

2. Costa M, López E, 1996; p. 43-45.

3. Comissió Tècnica de Promoció i Educació per a la Salut. L'educació per a la salut en els centres educatius a partir de projectes intersectorials. Conselleria de Salut i Consum: Conselleria d'Educació i Cultura; maig de 2003.

Des d'aquesta perspectiva, *La infermera a l'escola* proposa no només resoldre problemes, sinó capacitar els joves per detectar els determinants de la seva salut i així poder millorar-la. I ho fa des d'un enfocament centrat en la persona i en un procés de responsabilització de l'individu amb el fi que adquireixi els coneixements, les actituds i els hàbits bàsics per a la promoció de la salut individual i col·lectiva.

Gisel Fontanet Cornudella

Infermera adjunta a la Direcció de Programes
Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona

Introducció

El document que es presenta és el resultat d'un treball generat a partir de l'objectiu de definir l'aportació infermera a l'escola. Una aportació que es concreta a través d'un conjunt de serveis que les infermeres poden oferir a les persones en el context escolar per a l'assoliment i la millora de la seva salut, tant en l'àmbit individual com de la comunitat.

El treball desenvolupat dona resposta a una necessitat sentida per la professió i expressada per la veu de moltes infermeres que d'una forma o una altra despleguen el seu exercici professional atenent la salut de tota la comunitat escolar.⁴

Aquest treball s'inicià després d'un llarg període d'estudi de la realitat amb la constitució d'un grup de treball integrat per dotze infermeres, exercents en diferents contextos laborals però totes elles amb experiència diversa en l'atenció a la salut, especialment dels escolars. Aquests contextos de treball són l'escola, l'atenció primària de salut, el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, la Direcció General d'Atenció a la Infància, ens municipals i l'àmbit d'exercici autònom.⁵

El grup de treball, liderat i coordinat per una infermera,⁶ es dividí en tres subgrups que inicialment distribuïen l'aportació infermera a l'escola entorn de tres àmbits d'intervenció:

- Els infants (de 0 a 12 anys)
- Els joves en edat escolar (de 12 a 16 anys)
- La seguretat escolar

Com a resultat d'aquest treball, l'aportació infermera a l'escola es va distribuir finalment en tres grans blocs: les *aportacions segons els grups d'edat* (els infants i els joves en edat escolar), les *aportacions transversals* (o de referència constant per al desenvolupament de l'aportació infermera descrita al document), i les *aportacions específiques* (referents a la seguretat a l'escola). Cada bloc d'aportacions es concretà en una llista de serveis amb una fitxa guia per al desenvolupament pràctic de cadascun d'ells.

4. Alumnes, docents i no docents, famílies.

5. Vegeu la composició del grup de treball a la pàgina núm. 3 del document.

6. Infermera adjunta a la Direcció de Programes del Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona (COIB).

Finalment, i per al desplegament de l'aportació infermera a l'escola, es proposa la figura de la *infermera referent* per a cada escola.

En aquest sentit, l'atenció primària de salut es considera la principal institució de referència a la qual ha de pertànyer la infermera referent de l'escola. Tanmateix, i en funció de criteris com un nombre elevat de línies o d'alumnes, la presència d'alumnes amb necessitats de salut especials o realitats de diferent complexitat, es recomana considerar que la l'escola sigui la institució de la qual depengui la infermera. Se sosté que la presència de la infermera com a personal no docent a l'escola sempre serà un criteri de qualitat per a aquesta, i s'optimitzarà així la promoció de la salut a l'escola.

En aquest sentit, la responsabilitat de comptar amb els serveis oferts per la professió infermera recau de forma compartida tant en el Consell Escolar de Centre⁷ com en el Departament de Salut i el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, en tant que n'ha de facilitar l'accés i la gestió.

Objectius

1. Descriure i ordenar l'aportació infermera a l'escola.
2. Determinar els espais d'intervenció propis de la disciplina infermera així com aquells espais de col·laboració interdisciplinària a l'escola.
3. Descriure i sistematitzar de forma global els serveis que cal desenvolupar per a l'aplicació pràctica de cada bloc d'aportacions referenciats en el document.

7. Consell Escolar de Centre: és l'òrgan màxim de decisió i participació del centre, on estan representats els diferents sectors de la comunitat educativa.

Marc conceptual

Previament a l'inici del treball calia:

1. Conèixer el marc normatiu de referència a Catalunya,⁸ del sector salut i del sector educatiu, referent a les competències de la professió infermera a l'escola.⁹
2. Cercar experiències i referents de rellevància a escala autonòmica, nacional i internacional pel que fa a l'aportació infermera a l'escola.¹⁰
3. Presentar el marc escolar com a espai susceptible d'intervenció de la professió infermera en la comunitat des de la concepció de *l'escola saludable*.

Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS), la Comissió de la Unió Europea (CUE), i el Consell d'Europa (CE), organitzadors de celebracions i conferències internacionals referents a la Xarxa d'escoles promotores de salut, *l'escola saludable* és aquella que pretén facilitar l'adopció, per part de tota la comunitat educativa, d'estils de vida saludables en un ambient favorable de salut. Planteja les possibilitats que té l'escola d'instaurar un entorn físic i psicosocial saludable i segur.¹¹

Les infermeres entenem l'escola com un context d'intervenció en la comunitat amb un gran potencial per prevenir i promocionar la salut de les persones i afavorir en especial el procés de maduració i creixement de tot l'alumnat. Un context de l'entorn de l'infant i el jove que és una font de suport per al seu desenvolupament, però també una font potencial d'aparició i detecció de riscos, susceptibles tots de cures infermeres. Aquestes activitats de cura responen al rol autònom de la infermera, i a més a aquelles activitats de col·laboració interrelacionades amb les actuacions tant del sector educatiu (professorat, equips d'atenció psicopedagògica, etc.) com del sector social i de la salut (infermeres, metges, treballadors socials, etc.) en

8. El COIB va dirigir al Consell Escolar de Catalunya, l'abril de 2005, la sol·licitud de conèixer el marc legal de referència que regulés la professió infermera a l'escola. Reproducció d'un fragment de la resposta rebuda: "el més aproximat a un marc legal es el Decret de salut escolar (Decret 155/1993, d'1 de juny, DOGC núm. 1753, de 16 de juny de 1993) on s'esmenta el paper de les infermeres. Es vol deixar constància que en aquest Decret, a l'article 8, s'informa que "Els equips de salut escolar han de constar com a mínim d'un metge i, si és possible, d'un ATS o diplomad en infermeria".

9. Vegeu el recull principal a l'Annex I.

10. Vegeu el recull principal a l'Annex II.

11. Vegeu més informació a: <<http://www.mec.es/cide/jsp/plantilla.jsp?id=reeps01a>>

què tots assumeixen la planificació, el seguiment i l'avaluació de la promoció de la salut a l'escola.

4. Ubicar l'aportació infermera a l'escola en el marc de les competències de la professió.¹² En aquest sentit, se centra l'atenció en la competència de la prevenció i la promoció de la salut, el desplegament de l'exercici professional de la infermera a l'escola, i es consideren les altres competències de la professió, com no pot ser d'altra manera.
5. Elecció del marc conceptual de referència més òptim per desplegar l'aportació infermera a l'escola. En aquest sentit s'escull l'educació per a la salut com l'estratègia bàsica de referència per prevenir i fer promoció de la salut.

La majoria de definicions d'educació per a la salut (EpS) coincideixen a considerar-la com un conjunt de processos i experiències d'aprenentatge amb la finalitat d'influir positivament en la salut. L'EpS concerneix la qualitat de vida i la promoció del benestar físic, social i mental dels individus. Comprèn no només la transmissió de coneixements respecte a allò que és beneficiós i allò que no ho és, sinó també el desenvolupament d'habilitats que ajuden les persones en la utilització d'aquests coneixements de forma eficaç.¹³ En aquest sentit, l'EpS s'entén no només com un conjunt d'activitats dirigides als individus, perquè modifiquin els seus estils de vida, sinó que es fa extensiva a tota la comunitat en el seu conjunt i l'entorn d'influència. També es considera com un acte que afecta tots els determinants del procés salut-malaltia, i no exclusivament els determinants biològics i els serveis de salut.¹⁴

12. Comissió d'Infermeria i les seves Especialitats Específiques del Consell Català en Ciències de la Salut. Competències de la professió Infermera. Barcelona: Consell de Col·legis de Diplomats en Infermeria de Catalunya, 1997.

13. Young I, Williams T, 1989.

14. Flórez L, Durán E, Eslava JC, Nubia S, Russy E, Segura VP, 2006, 2(1).

Metodologia

El treball es va concretar en les fases següents, algunes d'elles ja referenciades anteriorment.

Fases generals del desenvolupament del treball:

1. Anàlisi de bibliografia, documentació i cerca d'experiències rellevants a l'objectiu de treball.¹⁵

2. Procés de constitució del grup i els subgrups de treball definitius.

- 2.1. El grup de treball definitiu, determinat a partir del consens entre el Col·legi d'Infermeria de Barcelona i les infermeres interessades, i en relació amb l'objectiu de treball, es va dividir en tres subgrups de treball, cadascun va desenvolupar les aportacions categoritzades en tres àmbits d'intervenció: els infants, els joves en edat escolar i la seguretat escolar.

3. Dinàmica, organització i estructura del treball

- 3.1. La dinàmica de treball va constar d'un treball individual per a cadascun dels membres del grup a partir de la documentació de referència aportada i d'un treball grupal i presencial (per als tres grups preestablerts). Es van fer tres reunions de tres hores de durada durant el primer trimestre de l'any (gener-març de 2006). Paral·lelament, a través de les tecnologies de la informació i la comunicació es va fer un seguiment i assessorament continuat de cada membre i grup de treball.

De les aportacions fetes per cada grup, i en relació amb els tres àmbits d'intervenció inicialment predeterminats, es va generar un llistat d'aportacions transversals a tots ells, recollit sota el nom d'aportacions transversals. El conjunt d'aportacions fetes en el document quedà finalment distribuït en tres grans blocs d'aportacions:

- **Segons els grups d'edat:**
 - Els infants (de 0 a 12 anys)
 - Els joves en edat escolar (de 12 a 16 anys)
- **Transversals**
- **Específiques**
 - La seguretat

15. Vegeu l'Annex I i II.

4. Desplegament de les aportacions en serveis

Cada bloc d'aportacions i per a la concreció del document es va desplegar en un conjunt de serveis.

- 4.1. Serveis per a grups d'edat (infants i joves en edat escolar)
Serveis de caràcter específic i en relació amb cada grup d'edat predeterminat.
- 4.2. Serveis transversals
Serveis de caràcter general i de referència constant en el desenvolupament de tota la resta de serveis desplegats en el document.
- 4.3. Serveis específics (la seguretat)
Serveis de caràcter específic en relació amb la seguretat a l'escola.

5. Deplegament dels serveis en fitxes de treball

Amb l'objectiu de concretar de forma didàctica les línies generals d'execució de cada servei es van elaborar les fitxes de treball.

Cada fitxa orienta respecte a cada servei pel que fa a:

- **Els continguts que cal treballar**

Cos de continguts que s'han de tenir en compte per al desenvolupament general del servei.

- **A qui es dirigeix**

Es determinen set categories:

- Institució escolar: es concretant en la direcció de l'escola.
- Cercle docent: professorat i monitors.
- Cercle no docent: grup format per l'equip d'atenció psicopedagògica (EAP) i la resta de personal de l'escola (personal administratiu, personal de cuina, personal de neteja, bidell, etc.).
- Alumnes: infància, preadolescència i adolescència.
- Famílies, tutors i AMPA: segons cada estructura i unitat familiar.
- Comunitat escolar: alumnes, docents i no docents, i famílies.
- Comunitat educativa: alumnes, professors, famílies i la societat en el seu conjunt.

- **Activitats**

Enunciat del tipus d'accions, principis i línies estratègiques generals que permeten el desenvolupament del servei en el marc de l'educació per a la salut.¹⁶ Les activitats proposades no són excloents les unes de les altres

16. Vegeu les principals consideracions metodològiques en EpS a: <<http://www.xtec.es/~imarias/>>

i en última instància el desenvolupament de cadascuna d'elles s'adaptarà al tipus de contingut i al grup poblacional a qui vagin dirigides.

- **Rol de la infermera referent**¹⁷

Es descriuen quatre estratègies tutorialis per a les activitats, no excloents les unes de les altres, que responen a:

- Execució directa de l'activitat: es preveu una formació específica de la infermera per tutoritzar activitats vinculades al desenvolupament de certs serveis.
- Enllaç amb la infermera experta de referència: per exemple: la llevadora
- Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions: es consideren tant els professionals (p. ex: metges, educadors socials, dietistes, etc.) com les institucions (p. ex: Agència Salut Pública de Barcelona, Guàrdia Urbana, etc.) com l'enllaç directe amb programes concrets de les diferents administracions (p. ex: Programa de seguiment del nen sa, programes de caràcter local, etc.).
- Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat: en última instància, la infermera és la responsable de les activitats proposades per al desenvolupament del servei.

- **Fitxes relacionades**

Relació de fitxes que cal considerar per al desenvolupament del servei referenciat.

6. Elaboració final del document

Finalitzada l'etapa del treball grupal s'inicià l'etapa de constitució i estructuració del document, executada per la coordinadora i responsable del grup de treball. L'objectiu d'aquesta última etapa era donar al document la uniformitat i coherència necessàries per convertir-lo, en primer lloc, en una eina de difusió dirigida a tota la comunitat educativa, amb l'objectiu de donar a conèixer què fem i què podem fer les infermeres a l'escola; i en segon lloc, en instrument de treball d'orientació pràctica per a la infermera referent de cada escola.

17. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat (atenció primària de salut) per a cada escola. En funció del servei qu calgui desenvolupar aquesta infermera haurà de tenir una formació específica.

Conclusions

La infermera a l'escola és un document que ha d'ajudar a construir, ordenar i concretar l'aportació de la professió infermera en un dels seus contextos d'intervenció professional, l'escola. És aquest un context de convergència quant a la responsabilitat professional, tant del sector educatiu com del sector de salut, en la promoció de la salut de les persones. És per això que hem elaborat un document des d'una perspectiva integradora i de complementaritat amb tots aquells que de forma més o menys directa comparteixen la possibilitat d'aprofitar l'escola com un espai d'intervenció professional en la millora i l'assoliment de la salut de les persones, i a més consideren l'educació per a la salut una gran oportunitat. El treball descriu el que podem fer les infermeres a l'escola, en el marc de les nostres competències, amb l'objectiu de parcel·lar els serveis per així poder assumir-ne totes les responsabilitats tant des del nostre rol autònom com de col·laboració.

I ho fa, com no podia ser d'una altra manera, tenint molt en compte el moment històric i el marc social en què vivim. És a dir, tenint en compte totes aquells determinants de la salut, la biologia humana, el medi ambient, l'estil de vida i el sistema d'assistència sanitària que condicionen la salut de tota la comunitat educativa a més del seu potencial constantment canviant.

El Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona veu en *La infermera a l'escola* un document de referència per a l'exercici de la professió infermera a l'escola, sens dubte, dinàmic i obert a tothom.

En aquest sentit, tothom pot fer les aportacions i els suggeriments que consideri. Cal que es posi en contacte amb el Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona (COIB).

Annex I

Marc normatiu referent a Catalunya

En relació amb l'educació i la promoció de la salut i la infermera a l'escola.

- Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat (LGS). D'acord amb l'LGS, el sistema sanitari ha d'orientar-se prioritàriament a la promoció de la salut, la prevenció de la malaltia, i ha de promoure l'interès individual i el col·lectiu per la salut a través de l'adequada educació per a la salut de la població.
- Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE) considera l'educació per a la salut com un tema transversal del currículum escolar. L'objectiu dels temes transversals a l'escola és contribuir al desenvolupament integral de la persona (de l'autonomia personal i moral, i la capacitació per a la participació social responsable).
- Decret de Salut Escolar (Decret 155/1993, d'1 de juny, publicat al DOGC 1758, de 16 de juny de 1993). Adequació del programa de salut escolar en funció del nou model d'ordenació sanitària a Catalunya aprovat per la Llei 15/1990, de 9 de juliol. L'objectiu del programa és la millora de la salut infantil a Catalunya mitjançant les tasques de prevenció i promoció de la salut que desenvolupi el personal sanitari dins l'àmbit dels centres docents.
- Esborrany del Decret d'ordenació de l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials. A l'article 21, Coordinació de l'atenció educativa i l'atenció sanitària, punt 2.1.2, es defineix que els centres educatius quedaran adscrits a un centre de salut, que oferirà, amb caràcter ambulatori, atenció sanitària complementària. Quan l'atenció sanitària amb caràcter ambulatori dificulti l'assistència continuada al centre educatiu, s'ha de dotar el centre amb els serveis sanitaris adients.
- Comissió d'Infermeria i les seves Especialitats Específiques del Consell Català en Ciències de la Salut. *Competències de la Profesió Infermera*. Barcelona: Consell de Col·legis de Diplomats en Infermeria de Catalunya, 1997.

Annex II

Recull de referents

- La Conferència d'Atenció Primària a Alma-Ata (OMS, 1978) ja subratllava la importància de l'escenari escolar per al desenvolupament de l'educació per a la salut (EpS).
- Carta d'Ottawa per a la Promoció de la Salut (OMS, 1986).¹⁸
- Declaració de Yakarta sobre la Promoció de la Salut al segle XXI (OMS, 1997).¹⁹
- El Parlament Europeu en la seva decisió 645/96, del 29 de març de 1996, del Programa d'acció comunitària de promoció, educació i formació en matèria de salut, determina que l'EpS és indispensable a les escoles, en l'àmbit laboral, sanitari i social, juntament amb altres accions de formació, informació, prevenció, etc., per poder assolir els objectius de salut necessaris per a la població europea
- Decret 79/1990, de 20 de març, d'aprovació i aplicació del Programa d'educació per a la salut a l'escola (PESE). Entre els objectius generals destaquem: establir lligams de col·laboració entre el personal sanitari, els tècnics municipals i comarcals i els responsables del Programa, en els seus diferents nivells; integrar els programes sanitaris de prevenció i promoció de la salut en la dinàmica de l'escola; introduir en la formació inicial i en la formació permanent del professorat els continguts de prevenció i promoció de la salut.²⁰
- Projecte de la Xarxa d'escoles promotores de salut (REEPS), l'objectiu principal del qual és aconseguir una escola saludable que faciliti l'adopció d'estils de vida saludables en un ambient favorable a la salut. Aquest projecte té el suport des del 1992 de la Comissió Europea (CE) i de l'Organització Mundial de la Salut (OMS). Espanya s'adherí al projecte de la REEPS l'any 1993, amb representació de comunitats autònomes com Catalunya.²¹

18. Disponible a: <www.iuhpe.org>

19. Ídem.

20. Disponible a: <www.xtec.es/pese/presentació.htm>

21. Disponible a: <www.mec.es/cide>

- Programa de seguiment del nen sa. Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. Entre els seus objectius consta afavorir l'existència d'un medi escolar saludable.²²
- Programa salut i escola. Departament de Salut i Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. La infermera, com a principal agent de salut del programa, és la professional que estarà present a l'escola, unes hores a la setmana i mitjançant la "consulta oberta", amb la funció principal, que no única, de detectar les necessitats de salut dels alumnes i d'activar la xarxa sociosanitària més adequada per donar-hi respostes.²³
- Programes d'educació per a les escoles sobre comportaments relacionats amb la salut. Agència de Salut Pública de Barcelona (AGSPB).²⁴
- Législation. Circulaire du 12 Janvier 2001. Mission des infirmières de l'éducation nationale.²⁵
- Fomento de la salud en las escuelas. OMS.²⁶
- TIPICA, Boletín electrónico de salud escolar. Programa de escuela saludable. Carrera de Psicología de la Universidad Nacional de Colombia.²⁷

22. Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Protocols de medicina preventiva a l'edat pediàtrica. Programa de seguiment del nen sa. Barcelona, 1995. Vegeu també: <http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/html/ca/professionals/spnensa.htm> i <http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/pdf/protoimmi2006.pdf>

23. Disponible a: <<http://www.coib.org/Normatives.aspx?idPagina=75&idMenu=75>>

24. Disponible a: <www.aspb.es/quefem/escoles>

25. Disponible a: <<http://www.infirmiers.com/inf/legislation/scolaire.php>>

26. Disponible a: <http://www.who.int/topics/school_health_promotion/es/>

27. Disponible a: <www.tipica.org>

Aportacions

Aportacions per grup d'edat

Els infants	
Servei	Fitxa
Promoció d'hàbits i estils de vida saludables en la infància	1.1
Foment de factors de protecció en la infància	1.2
Prevenció, detecció i abordatge dels principals factors, conductes i situacions de risc en la infància	1.3
Educació i consell sobre els aliments, la nutrició i hàbits alimentaris en la infància	1.4
Prevenció, detecció i gestió dels patrons incorrectes d'alimentació en la infància	1.5
Prevenció, detecció i gestió dels trastorns de la conducta alimentària en la infància	1.6
Educació i abordatge integral a la salut afectivo-sexual en la infància	1.7
Prevenció, detecció i gestió de consums addictius en la infància	1.8
Prevenció, detecció i gestió dels trastorns de salut mental i emocional en la infància	1.9

Aportacions per grup d'edat

Els joves en edat escolar	
Servei	Fitxa
Promoció d'hàbits i estils de vida saludables en l'adolescència	2.1
Foment de factors de protecció en l'adolescència	2.2
Prevenició, detecció i abordatge dels factors, conductes i situacions de risc en l'adolescència	2.3
Educació i consell sobre els aliments, la nutrició i els hàbits alimentaris en l'adolescència	2.4
Prevenició, detecció i gestió dels patrons incorrectes d'alimentació en l'adolescència	2.5
Prevenició, detecció i gestió dels trastorns de la conducta alimentària en l'adolescència	2.6
Educació i abordatge integral a la salut afectivo-sexual en l'adolescència	2.7
Orientació en l'adequació dels mitjans anticonceptius en l'adolescència	2.8
Prevenició, detecció i gestió de malalties de transmissió sexual (MTS)	2.9
Prevenició, detecció i gestió de l'embaràs en l'adolescent	2.10
Acollida a la demanda espontània de l'adolescent	2.11
Prevenició, detecció i gestió dels trastorns de salut mental i emocional en l'adolescència	2.12
Prevenició, detecció i gestió del consum de drogues en l'adolescència	2.13
Prevenició, detecció i gestió de consum addictius en l'adolescència	2.14

Aportacions transversals

Aportacions transversals	
Servei	Fitxa
Promoció de la salut a l'escola ²⁸	3.1
Contribució en l'elaboració del Projecte Educatiu de Centre ²⁹ (PEC) de les escoles	3.2
Implicació en les actuacions sanitàries a l'escola	3.3
Proximitat i enllaç amb els recursos sanitaris i socials rellevants a les necessitats de la comunitat escolar	3.4
Orientació i assessorament en relació al desenvolupament integral de l'infant i jove	3.5
Intervenció i suport en l'educació i desenvolupament saludable dels infants i joves amb discapacitat	3.6
Suport i consell en l'atenció a les necessitats de salut dels alumnes i famílies en funció dels seus valors socioculturals i religiosos	3.7
Orientació i assessorament davant les situacions de maltractament i de risc en la infància i l'adolescència	3.8
Suport en la valoració de les dificultats d'aprenentatge de l'alumne	3.9
Realització d'estudis de diagnòstic de salut a l'escola	3.10

28. Podem considerar la promoció de la salut a l'escola com un conjunt d'accions que l'escola potencia per protegir i millorar la salut dels qui hi conviuen (Young I, Williams T, 1989).

29. El projecte educatiu de centre és la proposta integral que defineix la identitat del centre, recull els objectius generals i concreta l'estructura organitzativa del centre.

Aportacions específiques

La seguretat	
Servei	Fitxa
Educació i consell sobre els factors relacionats en fer de l'escola un ambient favorable de salut	4.1
Educació i consell sobre els factors de seguretat escolar a l'escola	4.2
Participació en l'elaboració i consens dels protocols d'actuació d'emergències i primeres cures a l'escola.	4.3
Difusió dels protocols d'actuació d'emergències i primeres cures a l'escola	4.4
Suport i assessorament en la utilització dels protocols d'actuació d'emergències i primeres cures a l'escola	4.5
Participació en l'elaboració i consens dels protocols d'actuació relacionats amb els problemes de salut més prevalent a l'escola	4.6
Difusió dels protocols d'actuació relacionats amb els problemes de salut més prevalent a l'escola	4.7
Suport i assessorament en la utilització dels protocols d'actuació relacionats amb els problemes de salut més prevalent a l'escola	4.8
Informació i assessorament en relació a la farmaciola escolar	4.9
Orientació en l'elaboració de registres que regulin l'administració de medicaments a l'escola	4.10
Prevenició d'accidents a la llar i a altres entorns de relació de l'infant i jove	4.11
Foment del personal de l'escola com a promotor de la salut	4.12

Fitxes

Servei	Promoció d'hàbits i estils de vida saludables en la infància	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
<ul style="list-style-type: none"> • Concepte de salut • Concepte d'hàbits i estils de vida saludables • Factors relacionats: <ul style="list-style-type: none"> • Higiene personal • Coneixement del cos • Com fem la higiene corporal • Rentat de mans • Rentat de dents • Ús d'estrís • Control d'esfinters • Habilitat en vestir-se • Habilitat en desvestir-se • Higiene postural <ul style="list-style-type: none"> • Adopció de postures correctes • Hàbits per a una columna sana • Transport del pes • Com hem de seure • Higiene visual <ul style="list-style-type: none"> • Cura dels ulls i lents • Distàncies i il·luminació per treballar • Contaminació lumínica • Higiene auditiva • Cura d'orelles i aparells • Coneixement de l'ús de veus, tons i música • Contaminació acústica • Higiene del son <ul style="list-style-type: none"> • Necessitats de son • Tècniques per conciliar el son • Pors i terrors nocturns • Despertar-se • Ambient facilitador 	Institució escolar	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Tallers educatius adaptats a cada cicle docent • Suport educatiu a l'aula i altres contextos escolars 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	3.1	
	Cercle docent i no docent	<ul style="list-style-type: none"> • Tallers educatius contextualitzats i adaptats a cada franja d'edat. • Suport a l'aula, al pati, al menjador, a activitats extraescolars... 			
	Infants	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives • Grups de discussió 			
	Famílies, tutors i AMPA				

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

La infermera a l'escola

Els infants

Fitxa: 1.1

Servei	Promoció d'hàbits i estils de vida saludables en la infància			Fitxes relacionades
Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	
<ul style="list-style-type: none"> ● Activitat física <ul style="list-style-type: none"> ● Coneixement dels beneficis ● Efectes del sedentarisme ● Foment de l'activitat física Hàbits de l'alimentació <ul style="list-style-type: none"> ● Diferents aliments i textures ● Estris i actituds en els àpats ● Procés de l'alimentació ● Preparació dels aliments ● Gestió del temps de lleure <ul style="list-style-type: none"> ● Diversificació del temps de lleure ● Coneixement dels beneficis ● Gestió autònoma del temps ● Saber gaudir del temps de lleure ● Estimulació de la responsabilitat i l'autonomia 				

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

La infermera a l'escola

Els infants

Fitxa: 1.2

Servei	Foment de factors de protecció en la infància			Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Concepte de factor de protecció ● Tipus de factors de protecció <ul style="list-style-type: none"> Individuals <ul style="list-style-type: none"> ● Habilitats individuals i socials per a l'assoliment de l'autonomia de l'infant (grup d'amics, resolució de conflictes, etc.) Familiars <ul style="list-style-type: none"> ● Referents i cohesió familiar Escolars <ul style="list-style-type: none"> ● Clima i relacions escolars positives Socials i comunitaris <ul style="list-style-type: none"> ● Implicació activa en la comunitat ● Xarxes socials i de suport a la comunitat ● Metodologia de treball en el foment dels factors de protecció ● Transversalitat del concepte 	<p>Dirigit a</p> <p>Comunitat escolar</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Programes educatius específics per a cada grup integrant de la comunitat escolar ● Grups de discussió ● Suport en els contextes de treball escolar, formals i no formals 	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Execució directa de l'activitat ● Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions ● Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>3.1</p>

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Prevenció, detecció i abordatge dels factors, conductes i situacions de risc en la infància	Fitxes relacionades		
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Factors de protecció d'especial consideració per a un desenvolupament saludable de l'infant • Concepte de factor, conducta i situació de risc • Factors de risc macrosocials i microsocials relacionats amb: <ul style="list-style-type: none"> • Higiene personal • Higiene postural • Higiene visual • Higiene auditiva • Higiene del son • Activitat física • Hàbits de l'alimentació • Gestió del temps de lleure • Responsabilitat i autonomia personal • Problemes de salut (malalties i incapacitats) • Problemes socioeconòmics • Entorn familiar • Conductes i situacions de risc: <ul style="list-style-type: none"> • Trastorns de salut mental • Absentisme i fracàs escolar • Situacions de maltractament i d'altres 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Infants</p> <p>Famílies, tutors i AMPA</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Sessions informatives i de conscienciació rellevants al bloc de continguts • Tallers educatius adaptats a cada franja d'edat • Sessions informatives i de conscienciació rellevants al bloc de continguts • Grups de discussió i debats contextualitzats 	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>1.2</p>

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Educació i consell sobre els aliments, la nutrició i els hàbits alimentaris en la infància	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte d'alimentació, dieta saludable i hàbits alimentaris • Promoció i suport a l'alletament matern a l'escola la bressol • Lactància artificial • Introducció i transició cap a l'alimentació saludable definitiva • Grups d'aliments i nutrients. "Racions" • Fisiologia de l'alimentació • Combinacions dels aliments favorables i desfavorables per a la salut • L'acte d'alimentar-se: mastegar, ritmes i horaris, posició corporal, repòs, activitats paral·leles correctes/incorrectes, instruments adequats, aspectes ambientals • Com tenir cura des de l'alimentació quan els nens i nenes pateixen les malalties banals pròpies de la infància 	<p>Institució escolar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptació de les normes i els horaris del centre per possibilitar i/o facilitar l'alletament matern • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola (p. ex.: <i>Guia de l'alimentació saludable a l'etapa escolar</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives adaptades a cada cicle educatiu (escola bressol, educació infantil i educació primària) • Suport en les activitats del currículum en educació per a la salut a l'escola 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>3.7</p>
	<p>Cercle docent</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Suport en altres contextos escolars (cuina i menjador) • Participació en la confecció del menú escolar 		
	<p>Infants</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Tallers educatius (cuina, confecció de menús, anar a comprar) • Sortides contextualitzades 		
	<p>Famílies, tutors i AMPA</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Sessions formatives per educar en una criança saludable 		

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Prevenió, detecció i gestió dels patrons incorrectes d'alimentació en la infància		Fitxes relacionades	
Servei	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte de patrons incorrectes d'alimentació • Durada saludable de l'alletament matern • Lactància artificial • Introducció i diversificació progressiva de la dieta. • Hàbits alimentaris • Requeriments diaris segons l'edat dels infants (CDR) • L'alimentació adient per a nens i nenes amb necessitats especials • Reconeixement de sensacions, signes i comportaments entorn l'alimentació de l'infant 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	
	<p>Cercle docent</p>		<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola (p. ex: <i>Guia de l'alimentació saludable a l'etapa escolar</i>) • Suport a l'aula en les activitats del currículum educatiu per a la salut i en la gestió de casos
	<p>Cercle no docent</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Suport en la intervenció educativa i en la gestió de casos durant l'espai del menjador
	<p>Infants</p>		<p>Tallers educatius:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Treball amb els grups d'aliments: identificació de les racions diàries necessàries i confecció de menús equilibrats. • Posada en comú dels propis hàbits i continguts alimentaris conscienciant de les possibles incorreccions
	<p>Famílies, tutors i AMPA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions d'informació per a una alimentació saludable i preventiva • Orientació i suport en l'avaluació de casos i la demanda d'ajuda 	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Prevenió, detecció i gestió dels trastorns de la conducta alimentària en la infància		Fitxes relacionades	
Servei	Continguts	Activitats	Rol de la infermera referent ¹
	<ul style="list-style-type: none"> • Concepte de trastorn de la conducta alimentària • Factors de protecció en la prevenció dels trastorns de la conducta alimentària • Factors de risc <ul style="list-style-type: none"> • Factors genètics i/o biològics • Factors ambientals/socioculturals • Factors individuals • Altres • Senyals d'alarma de possibles trastorns de la conducta alimentària • Al·lèrgies i intoleràncies, així com malalties relacionades directament o indirectament amb l'alimentació dels infants 	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Suport a l'aula en la gestió de casos <ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Suport en la gestió de casos durant l'espai del menjador • Sessions informatives i conscienciació d'aquests possibles trastorns • Tallers educatius adaptats a cada bloc de contingut i per a cada franja d'edat • Capacitació per saber demanar consell i ajuda • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Orientació i suport en l'avaluació de casos i demanda d'ajuda 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat
			<ul style="list-style-type: none"> 1.2 1.3

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

La infermera a l'escola

Els infants

Fitxa: 1.7

Servei		Educació i abordatge integral de la salut afectiva i sexual en la infància			Fitxes relacionades	
Continguts		Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹		
<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupament físic, mental i emocional del nen • Desenvolupament físic, mental i emocional de la nena • Diferenciació sexual corporal, mental i emocional <i>versus</i> diferenciació cultural de gènere • Conscienciació de la igualtat de capacitats i promoció de la igualtat d'oportunitats • Cooperació i solidaritat entre ambdós sexes • Valoració i respecte per a qualsevol orientació sexual • L'afecte com base per a unes bones relacions personals • Identificació i consciència d'actituds, comportaments i conceptes i mentalitats que no afavoreixen una bona salut afectiva i sexual 		<p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Sessions informatives adaptades a cada cicle educatiu (escola bressol, educació infantil i educació primària) • Suport en les activitats del currículum en educació per a la salut a l'escola 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència (la llevadora) • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 		<p>1.2</p> <p>1.3</p>
		Infants	<ul style="list-style-type: none"> • Tallers educatius adaptats a cada bloc de contingut i per a cada franja d'edat • Tallers educatius: <i>role-playings</i> contextualitzats • Sortides de coneixement i contacte amb els recursos de la comunitat 			
		Famílies, tutors i AMPA	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de suport per educar en una criança saludable • Espais de debat i discussió 			

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent per a cada escola.

Servei	Prevenció, detecció i gestió de consums addictius en la infància	Activitats	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'oci individual, familiar i social • Factors de protecció en la prevenció dels consums addictius • Factors de risc associats als consums addictius • Les socioaddiccions • Conducta addictiva • Signes d'alarma de possibles addiccions • Elements de potencial consum addictiu: mòbil, consoles, internet, jocs virtuals, jocs de rol, substàncies addictives (begudes, inhalades, via oral, etc.), televisió... 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Infants</p> <p>Famílies, tutors i AMPA</p>	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>1.2</p> <p>1.3</p>

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent per a cada escola.

Servei	Prevenió, detecció i gestió dels trastorns de salut mental i emocional en la infància	Fitxes relacionades	
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte de salut mental i emocional • Concepte de trastorn de salut mental • Factors de protecció en la prevenció dels trastorns de salut mental i emocional • Factors de risc i emocional • Senyals d'alarma, trastorns, actituds i comportaments associats als trastorns de salut mental i emocionals • Trastorns en l'alimentació • Trastorns del son (nens cansats) • Anomalies en el joc • Abandonament físic (higiene, aspecte de la roba) • Manifestacions somàtiques (presència de mals de cap, de panxa, etc.) • Trastorns en la comunicació i la relació • Trastorns afectius (canvis d'humor, baixa autoestima, tristesa) • Trastorns d'ansietat • Trastorns de comportament (agressivitat, aïllament, apatia) • Trastorns d'aprenentatge (baix rendiment) • Trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat • Retard en el desenvolupament cognitiu i/o psicomotor • Presència de lesions físiques • Recursos específics existents a la comunitat: Centre de Salut Mental Infantojuvenil (CSMIJ) 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Infants</p> <p>Famílies, tutors i AMPA</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Sessions informatives i conscienciació d'aquests possibles trastorns • Suport en la gestió de casos • Tallers educatius adaptats a cada bloc de contingut i per a cada franja d'edat • Capacitació per saber demanar consell i ajuda • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Orientació i suport en l'avaluació de casos i demanda d'ajuda 	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat
		<p>1.2</p> <p>1.3</p>	

Servei	Promoció d'hàbits i estils de vida saludables en l'adolescència	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte de salut • Concepte d'hàbits i estils de vida saludables <p>Factors relacionats:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Higiene personal <ul style="list-style-type: none"> • Coneixement del cos • Sexualitat i afectivitat • Higiene corporal • Higiene postural <ul style="list-style-type: none"> • Adopció de postures correctes • Hàbits per a una columna sana • Transport del pes • Com hem de seure • Higiene visual <ul style="list-style-type: none"> • Cura dels ulls i lents • Distàncies i il·luminació per treballar • Contaminació lumínica • Higiene auditiva <ul style="list-style-type: none"> • Cura d'orelles i aparells • Coneixement de l'ús de veus, tons i música • Contaminació acústica • Higiene del son <ul style="list-style-type: none"> • Necessitats de son • Tècniques per conciliar el son • Ambient facilitador • Activitat física <ul style="list-style-type: none"> • Coneixement dels beneficis • Foment de l'activitat física • Riscs i esport • Esport i oci 	<p>Institució escolar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>3.1</p>	
<p>Cercle docent i no docent</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tallers educatius adaptats a cada cycle docent • Suport educatiu a l'aula i altres contextos escolars 	<ul style="list-style-type: none"> • Tallers educatius contextualitzats i adaptats a cada franja d'edat • Suport a l'aula i en altres contextos escolars no formals 			
<p>Preadolescents i adolescents</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives • Grups de discussió 				
<p>Famílies, tutors i AMPA</p>					

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Promoció d'hàbits i estils de vida saludables en l'adolescència			Fitxes relacionades
	Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹
	<ul style="list-style-type: none"> • Hàbits de l'alimentació <ul style="list-style-type: none"> • Acte d'alimentar-se • Procés de l'alimentació • Preparació dels aliments • Gestió del temps de lleure <ul style="list-style-type: none"> • Diversificació del temps de lleure • Coneixement dels beneficis • Gestió autònoma del temps • Saber gaudir del temps de lleure • Estimulació de la responsabilitat i autonomia • Desenvolupament psicològic i social <ul style="list-style-type: none"> • Personalitat, emocions i valors • Família, escola societat i grup d'iguals 			

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Foment de factors de protecció en l'adolescència			Fitxes relacionades
	Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹
<ul style="list-style-type: none"> ● Concepte de factor de protecció ● Factors de protecció relacionats amb: <ul style="list-style-type: none"> La família ● Estil educatiu ● Model de relació familiar ● Desenvolupament i promoció de la salut ● Altres L'escola <ul style="list-style-type: none"> ● Estil educatiu ● Història acadèmica ● Relació escola-alumne ● Altres Els amics <ul style="list-style-type: none"> ● Relació i tipus de grup ● Estratègies personals ● Altres L'individu <ul style="list-style-type: none"> ● Desenvolupament evolutiu i maduratiu ● Valors ● Actituds, capacitats i habilitats ● Altres ● Transversalitat del concepte 	Comunitat escolar	<ul style="list-style-type: none"> ● Programes d'educació específics per a cada grup integrant de la comunitat escolar ● Grups de discussió ● Suport en els contextos de treball escolar, formals i no formals 	<ul style="list-style-type: none"> ● Execució directa de l'activitat ● Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions ● Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	3.1

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Prevenció, detecció i abordatge dels factors, conductes i situacions de risc en l'adolescència		Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Factors de protecció d'especial consideració per un desenvolupament saludable de l'adolescent • Concepte de factor, conducta i situació de risc • Factors de risc relacionats amb: <ul style="list-style-type: none"> La família <ul style="list-style-type: none"> • Estil educatiu • Model de relació familiar / ruptures • Desenvolupament i promoció de la salut • Situació social i econòmica • Altres L'escola <ul style="list-style-type: none"> • Estil educatiu • Història acadèmica i dificultats d'aprenentatge • Relació escola-alumne • Altres Els amics <ul style="list-style-type: none"> • Relació, nombre i tipus de grups • Estratègies personals • Altres L'individu <ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupament evolutiu i maduratiu • Malalties cròniques i incapacitats • Valors • Actituds, capacitat i habilitats • Altres • Senyals d'alarma en la pubertat i l'adolescència: <ul style="list-style-type: none"> • Abús de substàncies tòxiques • Trastorns del comportament alimentari • Trastorns afectius • Trastorns de la conducta • Trastorns psicòtics 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Preadolescents i adolescents</p> <p>Famílies, tutors i AMPA</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Sessions informatives i de conscienciació rellevants al bloc de continguts • Consulta oberta de contacte i suport continuat • L'entrevista amb l'adolescent • Grups de discussió i debats contextualitzats • Sessions informatives i de conscienciació rellevants al bloc de continguts • Grups de discussió i debats contextualitzats 	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Prevenció, detecció i abordatge dels factors, conductes i situacions de risc en l'adolescència			
	Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹
	<ul style="list-style-type: none"> • Altres situacions de risc: <ul style="list-style-type: none"> • Sexualitat de risc • Accidents • Absentisme escolar • Situacions de maltractament • Altres 			Fitxes relacionades

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Educatió i consell sobre els aliments, la nutrició i els hàbits alimentaris en l'adolescència	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte d'alimentació, dieta saludable i hàbits alimentaris • Grups d'aliments i nutrients. "Racions" • Fisiologia de l'alimentació • L'acte d'alimentar-se: mastegar, ritmes i horaris, posició corporal, repòs, activitats paral·leles correctes/incorrectes, instruments adequats, aspectes ambientals • Com tenir cura des de l'alimentació davant les malalties banals pròpies de l'edat • Necessitats nutricionals en les diferents etapes de creixement • Grups d'aliments • Combinacions dels aliments favorables i desfavorables per a la salut • Equivalències • Piràmide nutricional • Menú equilibrat • Elaboració de menús • Distribució dels àpats • Tècniques culinàries • L'alimentació com a hàbit social i de relació 	<p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent</p> <p>Cercle no docent</p> <p>Preadolescents i adolescents</p> <p>Família, tutors i AMPA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Suport a l'aula en les activitats del currículum en educació per a la salut a l'escola • Suport en altres contextos escolars (cuina i menjador) • Participació en la confecció del menú escolar • Tallers educatius (cuina, confecció de menús, anar a comprar) • Sortides contextualitzades • Sessions formatives per educar en una criança saludable 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>3.7</p>	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Prevenció, detecció i gestió dels patrons incorrectes d'alimentació en l'adolescència	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte de patrons incorrectes d'alimentació • Concepte de dieta • Percepció del propi cos • Hàbits d'alimentació saludables (freqüència del consum d'aliments, els àpats, tècniques culinàries) • Aspectes relacionats amb l'acte d'alimentar-se: temps, lloc físic, companyia, entorn, televisió • Realitat i hàbits alimentaris: publicitat, models socials. <i>Fast food</i>, <i>slow food</i>, altres tipus de menjar no saludables • Senyals d'alerta i efectes adversos dels patrons incorrectes d'alimentació • La malnutrició 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent</p> <p>Cercle no docent</p> <p>Preadolescents i adolescents</p> <p>Famílies, tutors i AMPA</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola (p. ex.: <i>Guia de l'alimentació saludable a l'etapa escolar</i>) • Suport a l'aula en les activitats del currículum en educació per a la salut i en la gestió de casos • Suport en la intervenció educativa i en la gestió de casos durant l'espai del menjador • Tallers educatius: anàlisi de la publicitat, dels models socials/grups de discussió • Enquesta alimentària i detecció de necessitats • Consulta oberta • Sessions d'informació per a una alimentació saludable i preventiva • Orientació i suport en l'avaluació de casos i demanda d'ajuda 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>2.4</p>

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Prevenió, detecció i gestió dels trastorns de la conducta alimentària en l'adolescència	Fitxes relacionades												
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte de trastorn de conducta alimentària • Factors de protecció en la prevenció dels trastorns de la conducta alimentària (autoestima, acceptació del propi cos, autoimatge) • Factors de risc <ul style="list-style-type: none"> • Factors genètics i/o biològics • Factors ambientals i socioculturals • Factors individuals • Altres • Senyals d'alarma • Trastorns de la conducta alimentària: <ul style="list-style-type: none"> • Anorèxia • Bulímia nerviosa 	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="373 76 475 1406">Dirigit a</th> <th data-bbox="475 76 687 1406">Activitats</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="373 76 475 667">Institució escolar</td> <td data-bbox="475 76 687 667"> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola </td> </tr> <tr> <td data-bbox="373 667 475 965">Cercle docent</td> <td data-bbox="475 667 687 965"> <ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Suport a l'aula en la gestió de casos </td> </tr> <tr> <td data-bbox="373 965 475 1263">Cercle no docent</td> <td data-bbox="475 965 687 1263"> <ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Suport en la gestió de casos durant l'espai del menjador </td> </tr> <tr> <td data-bbox="373 1263 475 1406">Preadolescents i adolescents</td> <td data-bbox="475 1263 687 1406"> <ul style="list-style-type: none"> • Consulta oberta • Entrevista amb l'adolescent • Somatometria • Tallers educatius: anàlisi de la publicitat, dels models socials/grups de discussió </td> </tr> <tr> <td data-bbox="373 1406 475 2045">Famílies, tutors i AMPA</td> <td data-bbox="475 1406 687 2045"> <ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Orientació i suport en l'avaluació de casos i demanda d'ajuda </td> </tr> </tbody> </table>	Dirigit a	Activitats	Institució escolar	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola 	Cercle docent	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Suport a l'aula en la gestió de casos 	Cercle no docent	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Suport en la gestió de casos durant l'espai del menjador 	Preadolescents i adolescents	<ul style="list-style-type: none"> • Consulta oberta • Entrevista amb l'adolescent • Somatometria • Tallers educatius: anàlisi de la publicitat, dels models socials/grups de discussió 	Famílies, tutors i AMPA	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Orientació i suport en l'avaluació de casos i demanda d'ajuda 	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat
Dirigit a	Activitats													
Institució escolar	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola 													
Cercle docent	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Suport a l'aula en la gestió de casos 													
Cercle no docent	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Suport en la gestió de casos durant l'espai del menjador 													
Preadolescents i adolescents	<ul style="list-style-type: none"> • Consulta oberta • Entrevista amb l'adolescent • Somatometria • Tallers educatius: anàlisi de la publicitat, dels models socials/grups de discussió 													
Famílies, tutors i AMPA	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Orientació i suport en l'avaluació de casos i demanda d'ajuda 													

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Educació i abordatge integral a la salut afectiva i sexual en l'adolescència	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte de salut afectiva i sexual • Adaptació als canvis puberals • Gestió del propi cos (autoconeixement, respecte, autoestima) • Relacions interpersonals • Relacions i vincles afectius (enamoramant/desengany) • Relacions socials • Identitat i orientació sexual • Papers sexuals • Pràctiques sexuals • Resposta sexual humana • Reproducció i mètodes anticonceptius • Habilitats de negociació (sexu segur, pràctiques consensuades) • Programes específics en l'atenció a la salut afectiva-sexual (PASSIR, Tardes Joves, etc.) 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Preadolescents i adolescents</p> <p>Famílies, tutors i AMPA</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Suport a l'aula i en altres contextos escolars en les activitats del currículum en educació per a la salut a l'escola • Sessions informatives i de suport • Espais de debat i discussió (cinema, maòrum, conferències, col·loquis, etc.) • Tallers educatius: <i>role-playings</i> contextualitzats • Consulta oberta • Visita a la Tarda Jove del PASSIR de referència i altres recursos de la comunitat • Sessions informatives i de suport • Espais de debat i discussió
	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència (la llevadora) • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>2.2</p> <p>2.3</p>

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Orientació en l'adequació dels mitjans anticonceptius en l'adolescència	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades	
<ul style="list-style-type: none"> • Concepte de planificació familiar • Concepte de mitjans anticonceptius • Tècniques de sexe segur • Desmitificació de mètodes • Satisfacció i responsabilitat • Ús correcte del preservatiu • Altres mitjans anticonceptius • Adequació dels mitjans per al tipus de relació sexual (vinculada a l'edat) • Prevenció de malalties de transmissió sexual • Anticoncepció d'emergència 	Institució escolar	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola 	Cercle docent i no docent	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència (la llevadora) 	2.7
	Preadolescents i adolescents	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de suport • Tallers educatius i pràctics: <i>role-playings</i> contextualitzats • Consulta oberta • L'entrevista amb l'adolescent 	Famílies, tutors i AMPA	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives • Espais de debat i discussió 	<ul style="list-style-type: none"> • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Prevenció, detecció i gestió de malalties de transmissió sexual (MTS)	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte i tipus d'MTS • Gestió del propi cos (higiene) • Concepte de risc • Tècniques de sexe segur • Responsabilitat i plaer • Mecanisme de transmissió • Conductes sexuals de risc • Preservatiu com a mètode de prevenció • Habilitats en la negociació del preservatiu • Tractament per a parelles • Tècniques de detecció • Tractament de les MTS • Recursos específics existents a la comunitat 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Preadolescents i adolescents</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Sessions informatives • Suport a l'aula i en altres contextos escolars en les activitats del currículum d'educació per a la salut a l'escola i en la gestió de casos • Sessions informatives i de suport • Espais de debat i discussió (cine-mafòrum, conferències, col·loquis, etc.) • Consulta oberta • L'entrevista amb l'adolescent • Visita a la Tarda Jove del PASSIR de referència i centres d'MTS
	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència (la llevadora) • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>2.8</p>

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Prevenió, detecció i gestió de l'embaràs en l'adolescent	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
<ul style="list-style-type: none"> • Concepte de planificació familiar • Projecte de vida • Cicle sexual femení • Fecundació i embaràs • Embaràs responsable • Responsabilitat i plaer • Avantatges i inconvenients de l'embaràs en l'adolescència • Tècniques de sexe segur • Mètodes anticonceptius: accessibles i fiables • Anticoncepció d'emergència • Interrupció voluntària de l'embaràs 	<p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Preadolescents i adolescents</p> <p>Famílies i tutors i AMPA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Sessions informatives • Suport a l'aula i en altres contextos escolars en les activitats del currículum d'educació per a la salut a l'escola i en la gestió de casos • Sessions informatives i de suport • Espais de debat i discussió (cinema, maforum, conferències, col·loquis, etc.) • Consulta oberta • L'entrevista amb l'adolescent • Visita a la Tarda Jove del PASSIR de referència • Sessions informatives • Espais de debat i discussió 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència (la llevadora) • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>2.8</p>	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Atenció a la demanda espontània de l'adolescent			Fitxes relacionades
Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	
<ul style="list-style-type: none"> • Especificitat de la demanda de l'adolescent • Importància de l'assistència immediata • Confiança • Confidencialitat • Accessibilitat • Recursos, específics per a les seves necessitats, fora i dins de l'entorn escolar (centre d'atenció primària, Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat, la consulta oberta a l'IES, horaris, etc.) • Tipus de demandes que poden fer relacionades amb la promoció de la salut i/o la prevenció de problemes de salut • Detecció precoç de factors, conductes i situacions de risc • Derivació de casos específics • Marc ètic i legal: llei del menor madur 	<p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Preadolescents i adolescents</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Presentació i informació dels recursos existents dins i fora de l'escola • Suport a l'aula i en altres contextos escolars • Consulta oberta a l'escola • Suport telefònic i a través de les tecnologies de la informació i la comunicació • Informació d'altres recursos de la comunitat 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Prevenió, detecció i gestió dels trastorns de salut mental i emocional en l'adolescència	Fitxes relacionades		
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte de salut mental i emocional • Factors de protecció en la prevenció dels trastorns de salut mental i emocional • Factors de risc associats als trastorns de salut mental i emocional • Senyals d'alarma, trastorns, actituds i comportaments associats als trastorns de salut mental i emocionals • Factors d'especial consideració en l'adolescència: <ul style="list-style-type: none"> • Expressió dels sentiments i les inquietuds • Vincles afectius, l'enamorament i l'amistat • L'acceptació i la pressió del grup • Relacions socials • Estructura i relació familiar • Mecanismes de suport i contenció • L'efecte de les drogues envers la salut mental • El dol • Altres • Problemes més freqüents en salut mental: depressió, conducta suïcida, trastorns afectius • Altres problemes de salut mental: esquizofrènia, paranoies, neurosis, etc. • Recursos específics existents a la comunitat. Accessibilitat. Centre de Salut Mental Infantojuvenil (CSMIJ) 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Preadolescents i adolescents</p> <p>Famílies, tutors i AMPA</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Suport a l'aula en la gestió de casos • Consulta oberta • Entrevista amb l'adolescent • Tallers educatius: <i>role-playings</i> contextualitzats • Organització i promoció d'activitats esportives i de lleure • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles trastorns • Orientació i suport en l'avaluació de casos i la demanda d'ajuda 	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>2.2</p> <p>2.3</p>

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Prevenció, detecció i gestió del consum de drogues en l'adolescència				Fitxes relacionades
Continguts		Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	
<ul style="list-style-type: none"> • Factors de protecció en la prevenció del consum de drogues • Factors de risc associats al consum de drogues • L'ús i l'abús de drogues entre els joves. Motius de consum • Patrons de consum • Drogues legals i no legals • Principals drogues de consum <ul style="list-style-type: none"> • Tabac • Alcohol • Cànnabis i derivats • Altres drogues (ketamina, cola, dissolvents, cocaïna, heroïna, fàrmacs, etc.) • Drogues de disseny • Efectes sobre la salut a llarg i curt termini • Circuits i formes d'intervenció • Recursos específics existents a la comunitat (webs d'interès, Energy Control, La Maria no t'estima, SPOT, centre d'atenció i seguiment de drogodependències [CAS], centre de salut mental infantojuvenil [CSMIJ], etc.) 	Institució escolar	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència 	2.2	
	Cercle docent i no docent	<ul style="list-style-type: none"> • Suport a l'aula i en altres contextos escolars en les activitats del currículum d'educació per a la salut a l'escola • Suport a l'aula en la gestió de casos <ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de conscienciació davant l'abordatge del consum de drogues 	<ul style="list-style-type: none"> • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	2.3	
	Preadolescents i adolescents	<ul style="list-style-type: none"> • Tallers d'educació en la gestió del temps d'oci personal i en la utilització saludable dels elements de potencial consum addictiu 			
	Famílies, tutors i AMPA	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de conscienciació davant l'abordatge del consum de drogues • Orientació i suport en l'avaluació de casos i demanda d'ajuda 			

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Prevenió, detecció i gestió de consums addictius en l'adolescència				Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'oci individual, familiar i social • Factors de protecció en la prevenció dels consums addictius • Factors de risc associats als consums addictius • La socioaddiccions • Conducta addictiva • Signes d'alarma de possibles addiccions • Elements de potencial consum addictiu: mòbil, consoles, internet, jocs virtuals, jocs de rol, substàncies addictives (begudes, inhalades, via oral, etc.), televisió, etc. 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Preadolescents i adolescents</p> <p>Famílies, tutors i AMPA</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Suport a l'aula i en altres contextos escolars en les activitats del currículum d'educació per a la salut a l'escola • Suport a l'aula en la gestió de casos • Sessions informatives i de conscienciació d'aquests possibles consums addictius • Tallers d'educació en la gestió del temps d'oci personal i en la utilització saludable dels elements de potencial consum addictiu • Tallers d'educació en la gestió del temps d'oci personal i familiar i en la utilització saludable dels elements de potencial consum addictiu 	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>2.2</p> <p>2.3</p>	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Promoció de la salut a l'escola	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte de salut, prevenció i promoció de la salut • Promoció i prevenció a l'escola: <ul style="list-style-type: none"> • Cures personals • Relacions personals i humanes • Salut mental i emocional • Alimentació i menjars saludables • Ús i abús de medicaments i drogues • Medi ambient i salut • Seguretat, prevenció d'accidents i primers auxiliis • Educació per al consum de béns • Salut comunitària • Vida familiar • Prevenció i control de malalties • Xarxa d'escoles promotores de salut • Escola saludable: aquella que pretén facilitar l'adopció per part de tota la comunitat educativa, d'estils de vida saludables en un ambient favorable de salut 	<p>Comunitat educativa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Desplegament i adaptació de l'educació per a la salut a l'escola com a metodologia de treball • Participació en els espais d'educació formal, no formal i informal a l'escola. 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>3.2</p>	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Contribució a l'elaboració del projecte educatiu de centre (PEC) de les escoles					
Servei	Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
	<ul style="list-style-type: none"> • L'educació en valors i per tant l'educació per a la salut com a baux d'identitat del centre • Concepte d'educació per a la salut • Concepte de promoció de la salut • Transversalitat de l'educació per a la salut en l'educació permanent de qualsevol persona • Experiències i estratègies d'intervenció pràctiques per treballar l'educació per a la salut a les escoles 	Institució escolar	<ul style="list-style-type: none"> • Participació en l'elaboració i adaptació del PEC 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	3.1

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Implicació en les actuacions sanitàries a l'escola					
Servei	Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
	<ul style="list-style-type: none"> • Promoció de la salut • Prevenció de problemes de salut i malalties: <ul style="list-style-type: none"> • Revisions escolars • Examen de salut • Història de salut i entrevista • Prova de PPD • Control de pediculosis • Malalties exantemàtiques • Calendari vacunal • Documentació i registres: llistats de les classes, carnets de salut • Protocols d'actuació d'emergències i primeres cures • Protocols d'actuació relacionats amb els problemes de salut més prevalents a l'escola 	Institució escolar	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació d'estratègies d'intervenció per a la promoció de la salut de les persones (sessions i tallers temàtics) • Participació en totes les activitats assistencials programades des dels centres de salut de la comunitat • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat. • Enllaç amb la infermera experta de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	3.1

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Proximitat i enllaç amb els recursos socials i de salut rellevants per a les necessitats de la comunitat escolar	Fitxes relacionades	
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Professionals de referència a cada bloc de recursos • Recursos de salut: <ul style="list-style-type: none"> • Centre d'atenció primària (CAP) • Programa d'atenció a la salut sexual i reproductiva (PASSIR): Telèfon línia jove • Centre de salut mental infantojuvenil (CSMIJ) • Centre d'atenció i seguiment de drogodependències (CAS) • Centre jove d'anticoncepció i sexualitat (CJAS): telèfon i web • Mapa d'hospitals de l'entorn • Departament de Salut (programes de salut escolar) • Altres • Recursos socials: <ul style="list-style-type: none"> • Equip bàsic d'atenció social (EBASP) • Equip d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA) • Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) • Serveis de mediació de conflictes • Telèfon d'Atenció a la Infància i l'Adolescència • Serveis municipals i de la Generalitat • Altres • Recursos escolars <ul style="list-style-type: none"> • Equips d'atenció psicopedagògica (EAP) • Recursos d'orientació i lleure • Punts d'informació juvenil dels ajuntaments: <ul style="list-style-type: none"> • Calendari d'esport i activitats culturals • Ludoteques • Programes d'activitats esportives i d'oci • Orientació laboral i/o educativa 	<p>Dirigit a</p> <p>Comunitat escolar</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de contacte • Sortides contextualitzades als centres de referència i presentació del personal • Punt de contacte durant l'horari lectiu per a la gestió de casos 	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Orientació i assessorament en relació amb el desenvolupament integral de l'infant i el jove	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aspectes generals de la criança dels fills des del naixement fins a l'edat adulta • Desenvolupament biopsicoemocional i social: <ul style="list-style-type: none"> • Creixement biològic • Desenvolupament motor • Desenvolupament sensorial • Desenvolupament intel·lectual • Desenvolupament emocional • Desenvolupament sexualitat • Desenvolupament social • Desenvolupament del comportament lúdic • Hàbits i ritmes vitals lligats a cada etapa de desenvolupament • Com tenir cura dels infants malalts. Medicina hegemònica <i>versus</i> medicina i teràpies naturals. • Complementarietat • Socialització saludable. Mediació i resolució de conflictes • Educació en els conceptes de promoció, prevenció i detecció per la salut. • Recursos en la comunitat dins i fora de la sanitat pública i privada. Conscienciació i canalització per la demanda d'ajuda 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Famílies, tutors i AMPA</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Sessions informatives i de suport • Sessions informatives i de suport • Dinàmiques de grup amb o sense els fills
	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Intervenció i suport en l'educació i el desenvolupament saludable dels infants i joves amb discapacitat	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'autonomia de la persona: capacitats funcionals, capacitat d'autocura i gestió de la pròpia vida • La independència de les persones en la satisfacció de les necessitats bàsiques • La persona i la discapacitat: aspectes biològics, psicològics i socials • Relació entre: etapa del cicle vital, satisfacció de les necessitats bàsiques i tipus de discapacitat • Desenvolupament educatiu i tipus de discapacitat. • Estructura i funció del cos humà <i>versus</i> discapacitat: desenvolupament, afectacions i signes d'alerta • Prevenció de factors, conductes i situacions de risc • Promoció de factor protectors, individuals, familiars i socials segons el tipus de discapacitat • Pautes d'actuació davant les emergències de salut • Tractaments relacionats amb els problemes de salut i la discapacitat: procediments, tècniques, administració de medicaments, dietoteràpia, etc. • Ergonomia i discapacitat (evitar perills, ambient sa, etc.) • L'entorn familiar: salut familiar, sentiments i emocions (culpabilitat, por, solitud,...), reorganització i adaptació familiar, etc. • Recursos sanitaris i socials 	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Sessions formatives i coordinades amb les activitats dirigides als alumnes, que beneficien la pràctica del treball diari de cada professional • Sessions pràctiques per a la capaciació i el maneig en situacions de risc • Suport a l'aula i altres contextos escolars en les activitats de la vida diària dels alumnes • Sessions de treball individuals de suplència, acompanyament i capaciació dirigides a l'alumne per desenvolupar el nivell de potencial màxim en el seu desenvolupament educatiu • Estratègies d'intervenció adaptades a cada individu per promoure el màxim nivell d'autonomia possible i afavorir la independència en la satisfacció de les seves necessitats bàsiques • Atenció assistencial (administració de medicaments, cures, etc.) • Sessions grupals i/o individuals, de suport a l'entorn familiar i d'amics • Gestió de casos 	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat² • Enllaç amb la infermera experientada de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat

1. Per dur a terme tots els serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

2. La infermera que porti a terme aquest servei haurà de tenir una formació específica.

Servei	Suport i consell en l'atenció a les necessitats de salut dels alumnes i les famílies en funció dels seus valors socioculturals i religiosos			Fitxes relacionades
Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	
<ul style="list-style-type: none"> • Multiculturalitat: realitat social • Salut i diversitat cultural • Diferències culturals en les percepcions de salut i malaltia • Atenció i respecte als diferents estils cognitius, comunicatius i de llengua • Funcionament del sistema escolar i sanitari • Acollida a les persones nouvingudes • Hàbits i estils de vida saludables acceptant les diferències • Actuacions sanitàries (salut bucodental, programes vacunals) • Mediació cultural • Percepció de gènere en la diversitat cultural • Dol migratori • Conductes o patrons indicadors de risc 	Comunitat escolar	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions informatives i de suport • Grups de treball interculturals • Punt de contacte durant l'horari lectiu 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Orientació i assessorament davant les situacions de maltractament i de risc en la infància i l'adolescència			Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Concepte de maltractament ● Tipus de maltractaments: <ul style="list-style-type: none"> ● Maltractament prenatal ● Maltractament físic ● Maltractament psicològic o emocional ● Maltractament institucional ● Maltractament sexual (violació, abús sexual) ● Síndrome de Munchausen ● Negligència o abandó ● Protocols d'actuacions en maltractaments i abusos de menors ● Serveis i recursos que intervenen en l'atenció i la protecció del menor: <ul style="list-style-type: none"> ● Oficina d'atenció a la víctima del delictes, del Departament de Justícia ● Equip bàsic d'atenció social (EBASP) ● Equip d'atenció a la infància i l'adolescència (EAlA) ● Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) ● Unitat Central de Menors dels Mossos d'Esquadra 	<p>Dirigit a</p> <p>Comunitat escolar</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sessions informatives ● Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola ● Suport telefònic permanent durant l'horari lectiu 	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Execució directa de l'activitat ● Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions ● Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	<p>1.2</p> <p>1.3</p> <p>2.2</p> <p>2.3</p>

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Suport en la valoració de les dificultats d'aprenentatge de l'alumne			Fitxes relacionades
	Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹
<ul style="list-style-type: none"> • Valoració biopsicosocial de l'alumne: <ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupament de l'infant i el jove (estat nutricional, parla, llenguatge, psicomotricitat, control d'esfínters, etc.) • Problemes de salut (dificultat visual, auditiu, epilepsia petit mal, hiperactivitat, anorèxia, consum de drogues, etc.) • Entorn familiar (dinàmica familiar, divorci o separació dels pares, situacions de maltractament, etc.) • Entorn social (relació amb el grup d'iguals, suport de recursos socials, situacions de risc com pobresa, etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Participació en les sessions de valoració dels alumnes • Suport a l'aula • Sessions de valoració i seguiment individualitzat • Suport a l'aula • Sessions de valoració i seguiment individualitzat 	Institució escolar Cercle docent Infants i joves Famílies, tutors i AMPA	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Realització d'estudis de diagnòstic de salut a l'escola			Fitxes relacionades
	Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹
	<ul style="list-style-type: none"> • Recerca infermera: metodologia del treball de la infermera, instruments de recollida i anàlisi de dades, mètodes d'avaluació, etc. • Indicadors socials i de salut específics per a cada membre de la comunitat escolar per a la valoració de la seva situació de salut 	<p>Institucions interessades:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ajuntaments • Departament de Salut • Departament d'Educació • Serveis d'epidemiologia • Col·legis oficials d'infermeria 	<ul style="list-style-type: none"> • Activitats relacionades tant amb el lideratge com amb la col·laboració en els estudis 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de les activitats • Enllaç amb la infermera experientada de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Educació i consell sobre els factors que contribueixen a fer de l'escola un ambient favorable per a la salut	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte de salut i malaltia • Relació de salut amb els factors que poden influir en un estil de vida saludable dins l'entorn escolar • Factors higiènics • Factors físics: <ul style="list-style-type: none"> • Condicions lumíniques • Soroll • Ventilació • Temperatura i humitat • Radiacions • Factors químics: <ul style="list-style-type: none"> • Productes neteja • Productes utilitzats com a material escolar (pintures, colors, coles, plàstics, etc.) • Factors biològics: <ul style="list-style-type: none"> • Virus • Bacteris • Fongs • Paràsits • Artròpodes • Factors psicosocials: <ul style="list-style-type: none"> • Relacions interpersonals • Manca o dèficit de comunicació • Estrès • <i>Burnout</i> o síndrome d'esgotament professional • Manca de motivació • <i>Mobbing</i> (assetjament psicològic) / <i>Bullying</i> (assetjament a l'escola) • Situació de dol • Depressions • Conductes antisocials 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Alumnes</p> <p>Famílies, tutors i AMPA</p> <p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Supervisió en l'adquisició de productes i equipaments de treball escolars • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola (documentació de l'INSHT²) • Atenció i suport telefònic • Organització de sessions informatives • Suport telefònic • Sessions d'informació adaptada a cada grup d'edat (tríptics i documents) • Tallers contextualitzats en el bloc de continguts • Sessions informatives 	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat
		<p>3.1</p>

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

2. INSHT: Institut Nacional de Seguretat i Higiene del Treball.

Servei	Educació i consell sobre els factors que contribueixen a fer de l'escola un ambient favorable per a la salut				
	Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
	<ul style="list-style-type: none"> • Factors ergonòmics: <ul style="list-style-type: none"> • Relació de mobiliari, estris i/o equipaments escolars vinculats amb els trastorns musculo-quelètics • Promoció i prevenció sobre higiene corporal i dinàmica musculoquelètica per assolir postures correctes • Entorn escolar • Infraestructures ambientals i urbanes 				

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Educació i consell sobre els factors de seguretat a l'escola			Fitxes relacionades
	Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹
<ul style="list-style-type: none"> • Conceptes de salut i malaltia • Concepte de seguretat escolar • Seguretat alimentària: higiene en la manipulació d'aliments per a la prevenció de malalties d'origen biològic² • Seguretat viària • Seguretat en les sortides escolars • Seguretat relacionada amb els materials, elements i espais de risc de l'entorn escolar (laboratoris, escales, finestres, taules, portes, vidres, jocs, gronxadors, mobles, endolls, etc) • Conductes agressives o arriscades en l'entorn escolar • Control i vigilància a l'entrada i la sortida de l'escola 	<p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola (documentació de l'INSHT³) • Organització de sessions informatives referents als blocs de continguts • Punt de suport i assessorament continuat • Suport telefònic durant l'horari lectiu 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb la infermera experta de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

2. Segons la normativa. Reials decrets 202/2000 i 208/2001.

3. INSHT: Institut Nacional de Seguretat i Higiene del Treball.

Servei	Participació en l'elaboració i el consens dels protocols d'actuació d'emergències i primeres cures a l'escola			Fitxes relacionades
Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	
<ul style="list-style-type: none"> • Concepte de primeres cures • Concepte d'emergències • Tipus d'emergències:² <ul style="list-style-type: none"> • Ferides greus • Traumatisme greu • Hemorràgia greu • Convulsions • Ennuegament (aspiració de cos estrany) • Reaccions al·lèrgiques • Electrocutió • Cremades • Ofegament per immersió • Inconsciència • Convulsions • Reanimació cardiopulmonar 	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Educació • Departament de Salut 	<ul style="list-style-type: none"> • Participació en els grups de treball per aportar els coneixements propis de la disciplina infermera que permetran oferir un abordatge integral davant aquestes situacions de salut 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

2. Classificació utilitzada en el Curs de seguretat a l'escola. Emergències i primeres cures. Programa d'educació per a la salut a l'escola. Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya.

Servei	Difusió dels protocols d'actuació d'emergències i primeres cures a l'escola			Fitxes relacionades
Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	
<ul style="list-style-type: none"> • Concepte de primeres cures • Concepte d'emergències • Protocol d'actuació d'emergències i primeres cures 	Institució escolar	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	
	Cercle docent	<ul style="list-style-type: none"> • Tallers de formació teòricopràctica amb tot el material relacionat amb l'abordatge específic de cada tema i per a cada franja d'edat 		
	Cercle no docent	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions d'informació i orientació 		
	Alumnes	<ul style="list-style-type: none"> • Tallers de formació pràctics i específics per a cada franja d'edat 		
	Famílies, tutors i AMPA	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació • Sessions informatives • Tallers de formació 		

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Suport i assessorament en la utilització dels protocols d'actuació en situació d'emergències i primeres cures a l'escola			Fitxes relacionades
Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	
<ul style="list-style-type: none"> • Protocols d'actuació i primeres cures 	Institució escolar Cercle docent i no docent	<ul style="list-style-type: none"> • Contacte i coordinació amb la mútua escolar • Resolució de dubtes • Suport telefònic permanent durant l'horari lectiu 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	4.4

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Participació en l'elaboració i el consens dels protocols d'actuació relacionats amb els problemes de salut més prevalents a l'escola	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte de tenir cura • Concepte de salut i malaltia • Problemes de salut prevalents a l'escola:² <ul style="list-style-type: none"> • Cap. Mal de cap • Congelació • Cops i torçades • Dents. Mal de gola i de queixal • Diarrea • Drogues. Trastorns per drogues • Febre • Gola. Cos estrany a la gola • Histèria. Crisis d'ansietat • Insolació • Intoxicació per via oral • Mareig • Mossegades d'animals • Nas. Hemorràgia nasal • Oïda. Mal d'oïda • Panxa. Mal de panxa • Pell. Eruptió cutània • Pell. Pelades o ferides poc profundes • Pell. Picades • Respiració. Problemes respiratoris • Testicles. Dolor testicular • Torçades. Cops i torçades • Trastorns de la consciència • Ulls. Brossa a l'ull • Vòmits • Malalties pròpies de la infància • Malalties cròniques més prevalents 	<p>Dirigit a</p> <ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Educació • Departament de Salut 	<ul style="list-style-type: none"> • Participació en els grups de treball per aportar els coneixements propis de la disciplina infermera que permetran oferir un abordatge integral davant aquestes situacions de salut 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

2. Classificació utilitzada en el Curs de seguretat a l'escola. Emergències i primeres cures. Programa d'educació per a la salut a l'escola. Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya.

Servei	Difusió dels protocols d'actuació relacionats amb els problemes de salut més prevalents a l'escola			Fitxes relacionades
	Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹
<ul style="list-style-type: none"> • Concepte de tenir cura • Concepte de salut i malaltia • Protocol d'actuació davant els problemes de salut més prevalents a l'escola 	<p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Tallers de formació teoricopràctica amb tot el material relacionat amb l'abordatge específic de cada tema i per franges d'edat 	<ul style="list-style-type: none"> • Sessions d'informació i orientació • Tallers de formació pràctics i específics per a cada franja d'edat • Aportació de documentació • Sessions informatives • Tallers de formació 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de les activitats • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Suport i assessorament en la utilització dels protocols d'actuació relacionats amb els problemes de salut més prevalents a l'escola				Fitxes relacionades
	Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
<ul style="list-style-type: none"> • Protocol d'actuació davant dels problemes de salut més prevalents a l'escola 		Institució escolar Cercle docent i no docent	<ul style="list-style-type: none"> • Contacte i coordinació amb la mútua escolar • Resolució de dubtes • Suport telefònic permanent durant l'horari lectiu 	<ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	4.7

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Educatió i consell sobre els factors que contribueixen a fer de l'escola un ambient favorable per a la salut	Fitxes relacionades
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Farmaciola escolar: <ul style="list-style-type: none"> • Contingut • Ubicació • Material • Senyalització • Manteniment • Utilització • Farmaciola fixa <i>versus</i> farmaciola portàtil 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Cercle docent i no docent</p> <p>Alumnes</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Manteniment de la farmaciola (material, registre, etc.) • Coordinació amb la mútua escolar • Tallers específics per a la utilització del material de la farmaciola • Lliurament de documentació pràctica • Tallers específics organitzats per grups d'edats per a la utilització del material de la farmaciola • Lliurament de documentació pràctica
	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de l'activitat • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 	

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Orientació en l'elaboració de registres que regulin l'administració de medicaments a l'escola			Rol de la infermera referent ¹	Fitxes relacionades
<ul style="list-style-type: none"> Registres d'administració de medicaments adaptats a cada escola 	<p>Dirigit a</p> <p>Institució escolar</p> <p>Famílies, tutors i AMPA</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola Informació dels consells vigents (Generalitat de Catalunya: Departament d'Educació, Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa) relacionats amb l'administració de medicaments l'alumnat en l'àmbit de l'escola Elaboració de registres per recollir tots els factors que cal considerar davant l'administració d'un medicament Elaboració de registres adaptats a cada context escolar Sessions de treball i de consens Informació dels consells vigents (Generalitat de Catalunya: Departament d'Educació, Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa) relacionats amb l'administració de medicaments a l'alumnat 	<ul style="list-style-type: none"> Execució de l'activitat Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat 		

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Prevenció d'accidents a la llar i en altres entorns de relació de l'infant i la persona jove	Fitxes relacionades	
<p>Continguts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promoció de la salut i prevenció • Precaucions a la llar (cuina, bany i resta de la casa) • Precaucions al carrer (educació vial, ús de casc, prevenció d'ofegaments i cremades solars) • Precaucions al cotxe (cadiretes i subjecció) • Prevenció per grups d'edat (menors de 2 anys, de 2 a 6 i de 6 a 14 anys) <p>Menors de 2 anys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seguretat en el cotxe • Temperatura de l'aigua del bany • Prevenció d'incendis a la llar • Elements perillosos a la llar • Vigilar els medicaments i les substàncies tòxiques (telèfon de l'Institut de Toxicologia: 91-5620420) <p>De 2 a 6 anys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seguretat en el cotxe i seguretat vial • Vigilància de medicaments i substàncies tòxiques • Elements perillosos a la llar • Prevenció d'incendis a la llar • Seguretat a les piscines • Telèfon de l'Institut de Toxicologia: 91-5620420 <p>De 6 a 14 anys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seguretat en el cotxe i seguretat vial • Seguretat en bicicleta i ciclomotor • Prevenció d'intoxicacions • Prevenció de la conducta violenta i l'ús d'armes en adolescents 	<p>Dirigit a</p> <p>Comunitat escolar</p>	<p>Activitats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sessions d'informació • Aportació de documentació rellevant per a la biblioteca de l'escola • Tallers educatius contextualitzats i adaptats a cada grup de població de destí 	<p>Rol de la infermera referent¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Execució directa de les activitats • Enllaç amb la infermera experta de referència • Enllaç amb els agents i recursos socials i de salut de la comunitat per assegurar la continuïtat i la màxima coherència de les actuacions • Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Servei	Foment del personal de l'escola com a promotor de la salut			Fitxes relacionades
	Continguts	Dirigit a	Activitats	Rol de la infermera referent ¹
	<ul style="list-style-type: none"> ● La dimensió epidemiològica dels accidents en els diferents països ● Les directrius del Pla de salut de Catalunya ● L'agent, el medi i l'hoste com a condicionants dels accidents ● Necessitat de l'educació per a la seguretat en la salut ● Paper de l'escola, la família i la societat ● Conceptes bàsics: <ul style="list-style-type: none"> ● Risc, perill i accident ● Tipus d'accident ● L'atenció sanitària a l'escola ● Seguretat escolar ● Problemes de salut, emergències i primeres cures ● Metodologia d'intervenció en educació primària i secundària ● Propostes d'activitats per desenvolupar en els diferents nivells educatius ● Recursos 	<p>Cercle docent i no docent</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Espais d'informació i debat ● Tallers teoricopràctics relacionats amb el bloc de contingut 	<ul style="list-style-type: none"> ● Execució directa de l'activitat ● Coordinació, seguiment i avaluació de l'activitat
				<p>3.1</p>

1. Per dur a terme totes les aportacions i serveis que es descriuen en el document es proposa la figura de la infermera referent de la comunitat per a cada escola.

Bibliografia

- Association des Parents et des Professionnels autour de la Personne Polyhandicapée. Fichier Médical AP?, 2000.
- Battista Cavazzuti G. L'enfant épileptique dans la famille et la société. Dins: IVème Congrès de la Société Européenne de Neurologie Pédiatrique. Libro de ponencias. Barcelona: Société Européenne de Neurologie Pédiatrique, 1989, p. 21-26.
- Bello S. El niño enfermo crónico y sus circunstancias. Dins: VI Symposium nacional de pediatría psico-social. Libro de ponencias y comunicaciones orales. Barcelona: Club de pediatría social, 2001, p. 17-31.
- Besora I, Bohigas A, Bonafont A, Cabarrocas T, Fernández C, Novel G, Oriach M R, Vilanova M. L'aportació de la infermera al procés d'atenció a la salut. Barcelona: Consell de Col·legis de Diplomats en Infermeria de Catalunya, 1998.
- Blanquez D, Monge Sáez M. Retraso Mental: Estimulación e Integración. Dins: VI Symposium Nacional de pediatría psico-social. Libro de ponencias y comunicaciones orales. Barcelona: Club de pediatría social, 2001 p. 161-209.
- Cheminal R, Jalaguier J, Echenne B. Handicaps neurologiques précoces: prise en charge associant l'intégration scolaire: le respect des biorythmes: les rééducations instrumentales. Dins: IVème Congrès de la Société Européenne de Neurologie Pédiatrique. Libro de ponencias. Barcelona: Société Européenne de Neurologie Pédiatrique, 1989, p.107.
- Institut d'Estudis de la Salut. Competències de la professió Infermera. Barcelona: Consell Català d'Especialitats en Ciències de la Salut, 1999.
- Comellas M. Como medir y desarrollar los hábitos personales. Barcelona: CEAC, 1989.
- Consell Assessor d'Infermeria, Departament de Salut de Catalunya, Servei Català de la Salut. La professió d'infermeria [tríptic]. [Barcelona]: Generalitat de Catalunya, [s.a.]
- Corral M I. Dimensión educativa de los problemas sobre los que puede actuar la EpS. Dins: Serrano González, MI. La educación para la salud del siglo XXI: Comunicación y salud. Madrid: Díaz de Santos, 1997, p. 271-274.
- Costa M, López E. Educación para la Salud. Una estrategia para cambiar los estilos de vida. Barcelona: Piràmide, 1996.
- Duran E. La estrategia de Escuela saludable. TIPICA Boletín Electrónico de Salud Escolar. [En línia]. 2005 [citad 9 maig 2006], 1(1)[aprox. 4 p.]. Disponible a: http://www.tipica.org/pdf/1_e_la_estrategia_de_escuela_saludable.pdf
- Flórez L, Durán E, Eslava JC, Nubia S, Russy E, Segura VP. Tres estudios de análisis de las actividades de salud escolar y de las condiciones organizacionales asociadas, en escuelas distritales de Bogotá. TIPICA Boletín Electrónico de Salud Escolar. [En línia]. 2006 [citad 9 maig 2006]; 1(2)[aprox. 20 p.]. Disponible a: http://www.tipica.org/pdf/03_estudio2_unes_actividades.pdf
- Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Protocols de medicina preventiva a l'edat pediàtrica. Programa de seguiment del nen sa. Barcelona, 1995.

Vegeu també: <http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/html/ca/professionals/spnensa.htm> i <http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/pdf/protoimmi2006.pdf>

- Grupo de trabajo Previnfad (Asociación Española de Pediatría de Atención primaria (AEPap). Actividades preventivas en la infancia y adolescencia: recomendaciones PAPPs: programa de actividades preventivas y promoción de la salud. Barcelona: Sociedad Española de Medicina Familiar y Comunitaria 2004.
- Generalitat de Catalunya. Programa d'educació per a la salut a l'escola. Hàbits saludables a l'etapa infantil: curs 2002-2003. Barcelona: Departament d'Ensenyament [s.a.]
- Generalitat de Catalunya. Actuacions Preventives a l'adolescència: guia per a l'atenció primària de salut. Barcelona: Departament de Salut. Direcció General de Salut Pública, 2004.
- Generalitat de Catalunya. Pla de Salut de Catalunya: 2001-2005. Barcelona: Departament de Sanitat i Seguretat Social [s.a.]
- Generalitat de Catalunya. Salut jove. Barcelona: Departament de Sanitat i Seguretat Social, 1999.
- Generalitat de Catalunya. Manual d'emergències i primeres cures. Programa d'educació per a la salut a l'escola 2004-2005. Barcelona: Departament d'Educació.
- Generalitat de Catalunya. Protocol bàsic d'actuacions en abusos sexuals i altres maltractaments a infants i adolescents [en revisió]. Barcelona: Departament de Benestar i Família, 2004.
- González F. Educación en valores y transversalidad: un reto para la educación contemporánea. Dins: Serrano González, MI. La educación para la salud del siglo XXI: Comunicación y salud. Madrid, 1997. p. 113-119.
- LEY 31/1995, de 8 de noviembre de prevención de riesgos laborales. Boletín Oficial del Estado, núm. 269, (10-11-1995).
- Lozano A. Promoción de la salud en la escuela: un reto para enfermería. Revista Cuidar y Educar. [En línia]. Novembre 2005 [citad 22 maig 2006]:[aprox. 2 p.]. Disponible a: http://www.seapremur.com/Revista_Nov_2005/PDF_Nov_05/Promocion_de_la_salud.pdf
- Mateos J. Características de los proyectos de EpS, ligados a la escuela. Dins: Serrano González, MI. La educación para la salud del siglo XXI: Comunicación y salud. Madrid: Díaz de Santos, 1997: p. 261-265.
- Medina N. Escuela Saludable en un Municipio Saludable. Funza. TIPICA Boletín Electrónico de Salud Escolar. [En línia]. 2005 [citad 22 maig 2006]; 1(1):[aprox. 3 p.]. Disponible a: http://www.tipica.org/pdf/4_p_escuela_saludable_en_un_municipio_saludable.pdf
- Ramos E. Enfermería Comunitaria. Métodos y técnicas. Difusión de avances en enfermería: Madrid, 2000.
- Real Decreto Legislativo 1215/1997, de 18 de julio, por el que se establecen las disposiciones mínimas de seguridad y salud para la utilización por los trabajadores de los equipos de trabajo. Boletín Oficial del Estado (7 de agosto 1997), núm. 188.
- Real Decreto Legislativo 486/1997, de 14 de abril, por el que se establecen las disposiciones mínimas de seguridad y salud en los lugares de trabajo. Boletín Oficial del Estado (23 de abril 1997) núm. 97.

- Redacció. La fragilitat dels adolescents. Barcelona: Avui, gener 31 2006; p. 53.
- Rizo M. Mis primeras conquistas: desarrollo y estimulación del niño de 0 a 3 años. Barcelona: Parenting, 2004.
- Serrano M I. Educación para la salud y participación comunitaria. Madrid: Díaz de Santos, 1998.
- Tobella, M. "Infància i adolescència i salut mental". Barcelona: *El Punt*; febrer, 7, 2006, 9923, p. 20.
- Visscher C. de. La persona con plurideficiencia: una persona con necesidades especiales. Quaderns de Serveis Socials 1998, 13.
- Wilkinson, R.; Marmot, M. (ed.), Los determinantes sociales de la salud. Los hechos probados. Ministerio de Sanidad y Consumo, Madrid 2006. [ed. organización Mundial de la Salud, 2003]. [1 exemplar]
- Winter Park Health Foundation. School Nursing Initiative brochure.[En línia]. [2006] [citat 22 maig 2006]; [aprox. 3 p.]. Disponible a: <http://www.wphf.org/pubs/newsletterpdfs/SNIldoc.pdf>
- Young I, Williams T. La Escuela saludable: un informe del grupo escocés de educación para la salud. Edimburgo: Organización Mundial de la Salud, 1989.